

Datum 28 september 2021
Behandeld door Bjorn van den Boom
Telefoonnummer 033 47 97 000
Onderwerp Antwoordbrief Kaalkap in bosbeheer

Geachte heer/mevrouw,

Deze en vorige week ontvingen Natuurmonumenten en Provinciale Landschappen brieven van verschillende personen en organisaties over onze positiebepaling met betrekking tot de 'kaalkap' in het Nederlandse bosbeheer. Aangezien uw schrijven (nagenoeg) eensluidend is, permitteren wij graag deze 'collectieve' antwoordbrief.

Om te beginnen willen we u bedanken voor uw oproep. Het is ontegenzeggelijk waar dat het Nederlandse bosoppervlak onder druk staat. Slechts tien procent van ons land bestaat uit bos, waarmee Nederland na IJsland en Ierland het kleinste bosoppervlak in Europa heeft. Onze zuiderburen hebben 22 procent bos, Frankrijk en Duitsland circa dertig procent. Zowel de Provinciale Landschappen als Natuurmonumenten hebben zich er de voorbije jaren – in de politieke lobby – sterk voor ingezet om in de Bossenstrategie van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit te borgen dat Nederland zich inspant voor het vergroten van het totale nationale bosareaal. We zijn verheugd met het feit dat de overheid het Nederlandse bosareaal tot 2030 met tien procent wil verhogen, een toename van 34.000 hectare. Wel maken we zorgen over de haalbaarheid van deze ambitie, – een punt van zorg waarin we graag de samenwerking en versterking met uw organisaties willen zoeken.

Tot op heden is de gangbare praktijk in het Nederlandse bosbeheer dat verjongingsvlaktes vergunningsvrij aangelegd kunnen worden tot een bovengrens van 2 hectare. In 2018/2019 heeft Natuurmonumenten, naar aanleiding van het maatschappelijk debat over bomenkap, een achterbanconsultatie doorlopen over onze omgang met bos en bomen in het natuurbeheer. Meer dan 90% van de 80.000 respondenten die deze consultatie hebben ingevuld, gaven aan begrip te hebben voor het 'werken in het bos', inclusief groepenkap c.q. de aanleg van verjongingsvlaktes, maar daarbij aandacht te vragen voor de schaal van ingrijpen: grootschalige ingrepen in het bos kennen weinig maatschappelijk draagvlak. Om die reden werkt Natuurmonumenten sinds 2019 met verjongingsvlaktes van maximaal 0,5 hectare. Ook de Provinciale Landschappen streven een kleinschalig bosbeheer na, en hebben deze bovengrens van 0,5 hectare aangenomen. Mede door de inzet van onze organisaties wordt

Aan Vereniging Natuurmonumenten
Datum 28 september 2021
Onderwerp Antwoordbrief Kaalkap in bosbeheer
Pagina 2 van 3

deze nieuwe bovengrens nu opgenomen in de nieuwe 'Gedragscode Bosbeheer' waarmee dit een beleidsmatig bindend criterium wordt voor alle bosbeheerders. Onze organisaties zijn daar verheugd om. Niet ter discussie staat de ecologische wenselijkheid en/of noodzaak om het bossysteem actief te beheren als we een natuurlijk, biodivers boslandschap nastreven. Wel de nadrukkelijke oproep om dat kleinschalig en 'met liefde voor het bos' uit te voeren.

Sindsdien is er, met name door de nieuw opgerichte stichting NatuurAlert, sterke druk uitgeoefend om ook de bovengrens van 0,5 hectare los te laten. Groepenkap en/of de aanleg van verjongingsvlaktes zou integraal voorkomen moeten worden, of beperkt tot maximaal 0,1 hectare. Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen zijn geen voorstander van deze verdergaande aanscherping. In uw schrijven geeft u uiting aan uw grieven over deze positiebepaling. De door u aangedragen, vermeende reden waarom onze organisaties tegenstander zouden zijn van een verdergaande aanscherping ("een ontheffingssysteem dat tot bureaucratische rompslomp zou leiden") is voor ons inderdaad een overweging. Het aanvragen van vergunningen en ontheffingen kan in praktijk een enorme hoeveelheid (nodeloos) 'bureauwerk' met zich meenemen. Het is echter niet de zwaarstwegende overweging.

De bedenking die voor onze organisaties prevaleert, is het feit dat wij er van overtuigd zijn dat het niet de rol van de Nederlandse politiek is om in het natuurbeheer te sturen tot op het niveau van de praktische uitvoering van concrete beheermaatregelen. Als dit in het bosbeheer gebeurt, kan het vervolgens evenwel worden doorgevoerd in andere ecosystemen – en ontstaat een situatie waarin professionele, deskundige, betrouwbare en bekwame natuurbeschermers geen grasland of rietveld meer kunnen maaien, geen boomgat kunnen creëren, heg kunnen snoeien of heide kunnen begrazen zonder daaraan voorafgaand vergunning en ontheffing te moeten vragen. En let wel: dit in een context waarin de samenleving van ons vraagt dat we zo doelmatig mogelijk omgaan met iedere euro die beschikbaar is voor het Nederlandse natuurbeheer. We wijzen er op dat Nederlandse natuurbeheerders in het kader van de SNL-beheersubsidie-verlening een zware procedure van certificering hebben doorlopen; de overheid heeft terdege beoordeeld of het beheer van de natuur bij ons in goede handen is. Ter vergelijking: het zou evenzeer onwenselijk zijn als de Tweede Kamer moties aan zou nemen over de wijze waarop een chirurg een scalpel moet hanteren tijdens een operatie. We vragen van de politiek, van de samenleving én van uw organisaties het vertrouwen dat het beheer van de aan ons toevertrouwde natuurgebieden bij ons in goede handen is. Als dat vertrouwen ontbreekt, is er alle reden voor een kritisch gesprek – en daar staan wij voor open! Maar in uw schrijven geeft u zelf aan ons dit vertrouwen te schenken ("passen het kaalkapsysteem zelf immers niet toe"). In antwoord daarop vragen wij u om dat vertrouwen niet in te kleuren via nodeloze regelgeving en – inderdaad – bureaucratische rompslomp.

Situaties waarin Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen de voorbije jaren verjongingsvlaktes van maximaal 0,5 hectare hanteerden, betreffen situaties die – voor zover ons bekend is – ook onder tegenstanders van grootschalig bosbeheer op begrip konden rekenen. Dit betrof uitsluitend de omgang met invasieve ziektes in het bosbestand (letterzetter, essentaksterfte) en incidenteel de omvorming van sterk monotone exoten-akkers. Afrondend en samenvattend hopen we dat uw organisaties ons kritisch willen blijven volgen én beoordelen op het beheer van onze eigen bosgebieden, maar anderzijds vragen wij ook om begrip op te

Aan Vereniging Natuurmonumenten
Datum 28 september 2021
Onderwerp Antwoordbrief Kaalkap in bosbeheer
Pagina 3 van 3

brenge voor het feit dat wij niet pleiten voor regelgeving en vergunningtrajecten die daar in praktijk geen recht aan doen.

Wat we met elkaar delen is onze grote liefde voor bos en bomen. We hopen van harte dat u middels onze toelichting in deze brief enig begrip voor ons standpunt op kunt brengen. En uiteraard zijn we, desgewenst, graag bereid nader met u in gesprek te gaan over onze positiebepaling via een online overleg.

Met vriendelijke groet,

Hank Bartelink
Directeur
Landschappen NL

Teo Wams
Directeur Natuurbeheer
Natuurmonumenten

Neem voor vragen contact op met:

- Bjorn van den Boom, Natuurmonumenten b.vandenboom@natuurmonumenten.nl